

УДК 811(07)

І. Ю. Щербань

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Упровадження інформаційних технологій в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – пріоритетні напрями сучасної державної політики. Процеси реформування національної системи освіти України вимагають оновлення й модернізації навчальних технологій і методів навчання. Особливої актуальності в сучасних умовах набувають інтерактивні методи навчання, які стимулюють до інноваційних змін у культурному і соціальному середовищі. Ці методи є активним відгуком на проблемні ситуації, які виникають і перед окремою людиною, і перед суспільством в цілому. Інформатизація освіти і пов'язані з нею можливості використання інформаційних технологій у навчанні ведуть не лише до зміни організаційних форм і методів навчання, а й до виникнення інноваційних методів навчання. Інформатизація предметних галузей, інтелектуалізація навчальної діяльності, загальні інтеграційні тенденції процесу пізнання навколишньої дійсності призводять до розширення, поглиблення, інтеграції навчальних предметів або окремих тем. Це зумовлює зміну критеріїв відбору змісту навчального матеріалу. Вони ґрунтуються на необхідності інтенсифікації процесу інтелектуального розвитку й саморозвитку особистості студента, формування вмінь одержувати знання, користуючись різними сучасними методами обробки інформації.

Нові комп'ютерні технології можна використовувати в умовах звичайного класу, аудиторії. Вони дають можливість реалізувати сучасні тенденції в освітніх системах багатьох країн світу. Це – світові тенденції в освіті. Адже загальновідомо, що перші спроби використання комп'ютерів у навчальному процесі були зроблені в Санта Моніці у Каліфорнії у п'ятдесятих роках ХХ століття. Проте найбільшого розмаху застосування комп'ютерів набуло під час розробки математичних програм ученими Стенфордського університету в Паоло Альто. Шістдесяті роки стали початком багатьох досліджень, метою яких було застосування комп'ютерів у навчальному процесі. Найбільш відомою була система PLATO (Programmed Logic for Automatic Teaching Operation), створена в університеті штату Іллінойс.

Законодавчими і нормативно-правовими документами української держави, зокрема Законами України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, „Про вищу освіту”, Національною доктриною розвитку освіти в Україні одним з головних завдань розвитку педагогічної науки визначено створення умов для застосування інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності учнів, студентів і педагогів. Це вагомий чинник

успішного розв'язання багатьох проблем, пов'язаних з оновленням та інформатизацією навчання у ВНЗ у сучасних умовах [1, с. 2].

Проблема ефективного використання інформаційних технологій в освіті досить широко висвітлена у педагогічній науці. Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячено роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: А. Т. Ашерова, В. Ю. Бикова, Д. О. Богданової, І. Є. Булах, Б. С. Гершунського, О. М. Довгялло, М. І. Жалдака, Ю. О. Жука, Г. Кедровіча, М. Ю. Кадемії, Г. О. Козлакової, В. М. Кухаренка, М. П. Лапчика, Ж. А. Меншикової, І. В. Роберт, В. І. Сумського, Л. С. Шевченко та ін. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянули Є. Г. Азімов, М. Ю. Бухаркіна, С. Ш. Канатова, М. В. Кларін, Л. І. Морська, Е. Л. Носенко, Є. С. Полат, Г. К. Селевко, П. І. Сердюков та ін.

Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі на сучасному етапі набуває особливої актуальності та передбачає більшу самостійність викладача в організації та здійсненні навчального процесу, значне розширення прав і можливостей педагога у розв'язанні завдань навчання і виховання учнів. Використання комп'ютерних технологій у викладанні іноземної мови дозволяє відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності студентів, оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил, а також подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції студентів при навчанні іноземній мові. А це сприяє досягненню мети застосування інтерактивних методів у процесі вивчення будь-якої дисципліни – створення комфортних умов навчання, у яких пріоритетом стає тісна взаємодія.

Комп'ютер не є звичайним дидактичним засобом навчання, а за своїм значенням він виходить далеко за межі навчального процесу, до того ж суттєво впливає на різні аспекти життя. Під час застосування комп'ютерних технологій на практичних заняттях діє прийом „перенесення” студентів в іншомовну ситуацію, наближену до реального життя. Застосування на заняттях комп'ютерних технологій – це досить ефективний та доцільний засіб у навчанні студентів іноземної мови, спрямований на розвиток комунікативних здібностей студентів.

Використання комп'ютерних технологій у вивченні іноземної мови відкриває доступ до нових джерел інформації, підвищує мотивацію студентів до отримання та обробки професійної інформації іноземною мовою, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості, надбання та закріплення професійних навиків, дозволяє реалізовувати якісно нові форми та методи навчання іноземної мови.

Запровадження комп'ютеризованого навчання на заняттях з іноземної мови має базуватись на таких принципах, як:

- індивідуалізація (можливість персонально працювати з кожним студентом, враховуючи його здібності, рівень знань, умінь та навичок);

- диференціація (можна обирати та пропонувати студентам необхідні варіанти навчальних завдань, певної складності й кількості та у такій послідовності, що відповідає їхнім пізнавальним можливостям, рівню знань та умінь);

- інтенсифікація (наявні різні засоби презентації навчального матеріалу, його структурування з широким залученням інтерактивних видів і форм робіт).

А це забезпечить реалізацію головних дидактичних функцій:

- пізнавальну (використовуючи комп'ютерні технології та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію; застосування навчальних програм сприяє пізнавальній активності студентів);

- розвивальну (робота студентів з навчальною програмою, крім активації лексики, сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічне мислення, пам'ять, увага);

- тренувальну (за допомогою комп'ютерних програм студенти мають можливість самостійно у нетрадиційній формі тренуватись та перевірити свій рівень знань та умінь з певної теми, визначити конкретні прогалини, доопрацювати їх та виконати запропоновані завдання ще кілька разів з метою покращання своїх результатів);

- діагностичну (використовуючи комп'ютерні технології, викладач має змогу швидко здійснити контроль та з'ясувати рівень засвоєння навчальної теми студентами);

- комунікативну [2].

Використання комп'ютерних технологій повинно бути вмотивованим та доцільним. Інтернет-технології можуть бути успішно використані на заняттях з іноземної мови з метою пошуку студентами додаткової інформації з теми, що вивчається, для збору даних для створення комп'ютерної презентації, для роботи з різноманітними онлайн-тестами, з онлайн-словниками, а також з метою перевірки рівня знань студентів (наприклад, тестування).

Використання комп'ютерного тестування у викладанні іноземних мов може допомогти організувати контрольну-оцінювальну процедуру і вдосконалити навчальний процес. Основні переваги комп'ютерного тестування: відсутність фактору суб'єктивності під час перевірки тестів, можливість швидко редагувати і доповнювати банк тестових завдань, зменшення витрат часу під час проведення тестування, широка варіативність завдань, надання студентові можливості самоперевірки засвоєння матеріалу (система мережного доступу). Комп'ютерне тестування можна вважати одним із сучасних методів викладання іноземної мови. Цей метод не відміння індивідуальний вклад педагога в організацію та контроль навчального процесу, а допомагає його вдосконалити, автоматизувати систему оцінювання та контроль знань, підвищивши її якість [3].

Таким чином, комп'ютер доцільно розглядати як засіб медіа, який збагачує процес навчання та впливає на процес саморозвитку студента, спонукаючи до самовдосконалення та самостійного оволодіння знаннями.

Виокремимо переваги застосування компютерних технологій при вивченні іноземної мови:

- підвищення мотивації вивчення предмета та інтерес до нього;
- ріст активності навчальної діяльності;
- відкритий спосіб роботи дає змогу студентам залучатися до більш складних дидактичних ситуацій, а також таких, що потребують зосередженості;
- студенти, які користуються комп'ютером і програмним забезпеченням для представлення результатів своєї роботи, часто переживають більше задоволення, ніж за умов, коли одержують результати шляхом використання традиційних засобів;
- збільшується швидкість засвоєння граматичних конструкцій та накопичення словникового запасу;
- під час роботи в інтерактивному режимі, незрозуміння суті понять стає помітним і причому виявляється більш явно [4, с. 16].

Комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей студентів, а й дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує інтенсифікацію діяльності викладача та студентів на занятті, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню політехнічних знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання. Позитивна роль інформаційних технологій зумовлена ще й тим, що вони постають як потужні знаряддя праці, за допомогою яких студент реалізує поставлені завдання, що підсилюють його інтелект, підвищують самооцінку, звільняють від шаблонних операцій. Успішне використання інформаційних технологій сприяє розвитку в студента мислення, пам'яті, здатності до самоорганізації та співтворчості, підвищує навчальну мотивацію, а отже рівень його фахової підготовки.

Проте використання програмно-педагогічних засобів у навчальному процесі повинно відповідати вимогам, що ставляться до програмно-педагогічних засобів, серед яких науковість, адекватність, адаптивність, систематичність і послідовність, наочність, свідомість та самостійність дій студентів, міцність засвоєння знань, інтерактивний діалог, розвиток інтелектуального потенціалу студентів.

Вищезазначені вимоги зумовлюють необхідність у кваліфікованих викладачах, наділеними науковою та педагогічною компетенцією; емоційними мотиваціями; рисами характеру, які дають змогу бути взірцем для студентів; усвідомленістю та інтерналізацією мети навчання.

Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземної мови зумовлює наявність таких особистісних якостей викладача:

- відкритість, творчий, інноваційний підхід до розв'язання проблем, свідомо відмова від шаблонів, стереотипів, ритуалів тощо;
- допитливість у ставленні до світу в усіх його проявах і вимірах;

- сміливість у прийнятті ризикованих рішень і готовність відповідати за їхні наслідки;

- оперативність і здатність до передбачення;

- почуття індивідуальної і масової ідентичності, яке гарантує прагнення до досягнення свободи.

Наукові дослідження з проблеми використання засобів інформатизації та глобальної комунікації в освіті переконують, що ефективність застосування інформаційних технологій істотно залежить не лише від створення спеціальних комп'ютерних класів у ВНЗ, забезпечення закладів комп'ютерами нового покоління, а від якості підготовки викладачів (підвищення рівня комп'ютерної грамотності, навчання створенню дистанційних навчальних курсів, створенню власної сторінки в Інтернеті, навчання роботі в блогах тощо), що зумовлює необхідність внесення важливих змін у зміст і методику фахової підготовки кваліфікованих кадрів.

Список використаної літератури

1. Подзигун О. Педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 [Електронний ресурс] / О. Подзигун ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2009. – 20 с. **2. Лук'янова Ю.** Використання новітніх технологій при вивченні іноземної мови [Електронний ресурс] / Ю. Лук'янова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Pedagogica/32272.doc.htm **3. Павлович А.** Використання інформаційних технологій в сучасних методах викладання іноземної мови професійного спрямування / А. Павлович. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/en/node/1009> **4. Кедровіч Г.** Теорія і практика застосування комп'ютерних технологій у загальноосвітніх і професійних навчальних закладах Польщі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 [Електронний ресурс] / Г. Кедровіч ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2001. – 46 с.

Щербань І. Ю. Застосування комп'ютерних технологій у викладанні іноземної мови у ВНЗ

У статті розглянуто питання інформатизації освіти й пов'язані з нею можливості використання інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ України. Здійснено історичний огляд використання комп'ютерів у навчальному процесі, окреслено коло законодавчих і нормативно-правових документів з питань застосування інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності учнів, студентів і педагогів. Визначено принципи запровадження комп'ютеризованого навчання на заняттях з іноземної мови, виокремлено переваги застосування комп'ютерних технологій при вивченні іноземної мови та доведено їх позитивну роль у навчальному процесі.

Ключові слова: інформатизації освіти, інформаційні технології, комп'ютеризоване навчання, заняття з іноземної мови.

Щербань И. Ю. Использование компьютерных технологий при преподавании иностранного языка в вузах

В статье рассмотрены вопросы информатизации образования и связанные с ней возможности использования информационных технологий в учебном процессе вузов Украины. Представлен исторический обзор использования компьютеров в учебном процессе, очерчен круг законодательных и нормативно-правовых документов по вопросам применения информационных технологий в учебно-познавательной деятельности учащихся, студентов и педагогов. Определены принципы внедрения компьютеризированного обучения на занятиях по иностранному языку, выделены преимущества применения компьютерных технологий при изучении иностранного языка и доказана их положительная роль в учебном процессе.

Ключевые слова: информатизация образования, информационные технологии, компьютеризированное обучение, занятия по иностранному языку.

Shcherban' I. Yu. The Computer Technology Usage in the Foreign Languages Teaching at Higher Educational Institutions

The article deals with the informatization of education and related opportunities to use information technology in the educational process of higher education in Ukraine. The historical overview of the computers' usage in education is presented, the circle of legal and regulatory documents related to the application of information technology in teaching and learning activities for pupils, students and teachers is outlined. Principles of the computerized training in foreign language lessons introduction are defined, advantages of computer technologies application to the study of foreign languages are allocated and their positive role in educational process is proved.

Key words: education informatization, the information technologies, the computerized training, classes in a foreign language.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.